

זה היה העולם הזה שהיה

כפי 25 שנה

בניליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, מורכמה כתבת-החקירה, פרייטטו של עורך השבועון, תחת הכותרת: "אמריקה: כנייהברית האמריקאית? מוצגת כה מורכבות היחסים שבין ארצות-הברית לישראל. במדור "מיסים" הוכח סיפור התאבדותו של הסוחר הזעיר ישראלי שבתאי, שהתאבד בירושלים. ההתאבדות הכואבת להקמתה של ועדת-החקירה ציר בורות. "העולם הזה" היה השבועון לפני 25 שנה חלוץ צליחות הכנת, כאשר כתבו ועסקו ליוו את שתי השחייניות, עדה ברוגשטיין ומלכה סננבאום, שצלחו את ימת הגליל. מדור "קולניע" הוקדש לדיוקנה של סמל-המין, הפוככת ריטה היורט. סופרו של השבועון באירופה, עמם קינן, שירטט

במדור הסכין המשוטט את דיוקנה של שווייץ, תחת הכותרת "המדינה שהשמינה באין מפריע". מדור הספורט סיקר את מסעה של קבוצת הכדורגל מכבי תל-אביב אל גוב האריות של הכדורגל האנגלי. מאונן של מסע זה היה 18:1 לרעת מכבי. המדור "במרחב" הוקדש למאבק שבין ראשי המהפכה לבין הנהגת האחים המוסלמיים במצריים. השער האחורי הוקדש למתרחש בזירה ספרטאנו.

בגוריון מאשים את הקיבוצים ב"הסתאבות", "התאבנות"

ו"טוטאליטאריות" * אגדת עין-רדיאן * האיש שחזר מהכפור

מיפלגות

הידיד האויב

ידידנו הגדול ביותר הוא גם אויבנו הגדול ביותר

בשבוע שעבר הוכחה שוב אמיתותה של אימרה עתיקה זו, כאשר נשא דויד בן-גוריון נאום מפתיע במועצת איחוד הקיי בוצים הקבוצות, וגרם נזק רב למיפלגות. למפא"י.

בגוריון הגיע למועצה במצב-רוח כעור: הוא חזר זה עתה מהתייעצות עם כמה מנהיגי מפא"י, שהודיעו לו ברורות כי אם יש ברצונו לעסוק במדיניות עליו לחזור לתל-אביב, ואילו הוא רצה לעסוק בה משהדבוקר. לבסוף הושגה פשרה: הוסכם שבגוריון ייצא לפי שעה לטבריה. אולם הוא לא היה מרוצה ושאל להוכיח לחבריו כי הוא יכול לומר לאנשי מיפלגתו דברים לא-ניעימים — והכל ישמעו לו.

את הדברים הבלתי-ניעימים אמר בן-גוריון דווקא בנואמו במועצה. הוא פתח בהתקפת-מחץ על התנועה הקיבוצית, הא שים אותה ב"הסתאבות", "התאבנות" ו"טוטאליטאריות". ירד מן המבמה בחיוך: הוא היה בטוח כי נאמו השאיר רושם עז.

טבנקין נאמן יותר. הרושם היה עז, אולם הוא היה הפוך לגמרי מן הרור שם לו ציפה בגוריון. אנשי-הקיבוצים נפגעו קשות והגיבו במהירות ובחריפות. אמר ח"כ קדיש לון, חבר קבוצת דגניה: "אנחנו ובגוריון לא נמצאים על שטח אחד. בדבריו הפעם — ואף פעם — לא הורגשה הדאגה לעניין הקבוצה". הוסיף אמנון שמוש ממעיי-ברוך: "רק הבוקר וחירות מציגים את התנועה הקיבוצית כפי שהציג אותה בגוריון... הוא הצליח להמיר ריב אתנו נגד כל מילה מדבריו...". המרידה נגד בגוריון לא בלטה בד נאומים בלבד. היא הורגשה גם במיס דרונות המועצה. הגיב אחד מהצירים, ש אמר: "אני יכול לומר לך בפה מלא כי אף על פי שאני קשור בכל נימי למפא"י, נאמן עלי טבנקין יותר מן האיש הזה (בגוריון)".

ברור כי עיתונות המיפלגה ניסתה לשכך את הסערה. דבר הצניע את נאמו של בגוריון במועצה, ומסר רק כי "הצעתו של החבר בגוריון נתקבלה עקרונית". גם לשאר העיתונות היתה סיבה ניכדה להתעלם מן הנאום: המיפלגות חישבו ומצו או כי אם לא יינתן לדברי בגוריון כל פירסום, תהיה פעולתם הרסנית פו מאה בשורות מפא"י. בינתיים הגיעו תומכי בגוריון ואנשי איחוד הקיבוצים לפשרה חלקית: בגוריון יכתוב איגרת אישית לחברי האיחוד, שבה יסביר את עמדתו כלפי התנועה הקיבוצית.

הגוב

הם יחליטו מחר

בסוכה קטנה בנוייה מלבנים וכפות מררים מיובשות, השתרע על מיטה מאו-בתק הטיב צבי לון (25), בנו של ח"כ קדיש לון, כשרק תחנתו האפורים לער רוקרא בשקידה רבה כמה ספרים הינים בפילוסופיה האכזיטנציאליסטית של קיר-אגנרו וסארטר. לא היה במראה הזה ש

דבר מזור, אלמלא התרחש בלב הערבה, בנקודה השוכנת 41 קילומטר צפונית לאי-לת, והנקראת בעברית צחה יטבתה, ובערי בית צחה פחות עין-רדיאן.

לא היה זה הקו המזור היחיד בצבי לון, שמאז ילדותו מכנים אותו כל מכר ריו "צביביק": הוא החל את חייו כבן-קבוצה, דגניה ב' שבצמק הירון, אך בחוונו משירותו הצבאי במלחמת תש"ח הביא איתו, פרט לשפם דוקרני ודרגת סרן, גם השקפות מרדניות במקצת לגבי רעיונותיה, ובעיקר לגבי חייה, של קבו-צתו הוותיקה. לאחר שנתיים של נסיון למאבק על דעותיו הבלתי-הירות, אך הנובעות מאי-סיפוק מן הקיים, החליט כי סיכוייו לניצחון הם אפסיים, גמר אומר להיסוג, ויצא לשנת לימודים באוניברסי-טה העברית בירושלים, בה ניסה למצוא פיתרון לבעיותיו בקורס פילוסופי.

ממלוח יצא מתוק. השנה הסתיימה מבלי שכתבי קאנט והגל יקרבוהו אף במיקצת לפיתרון הנכסף. "צביביק" החר לית לנסות לעבור קורס אחר, ירד במכו-נית המשא הראשונה שנודמנה על דרכו לעין-רדיאן, הוא לא היה יחיד: פרט ליחידת הנח"ל הנמצאת במקום, שהינו היר-אחות נח"ל, התלקטו עוד בניס ובנות ממשקי התיישבות ותיקים. תוך כדי עבודה גילו אנשי עין-רדיאן כמה פרטים מעניינים:

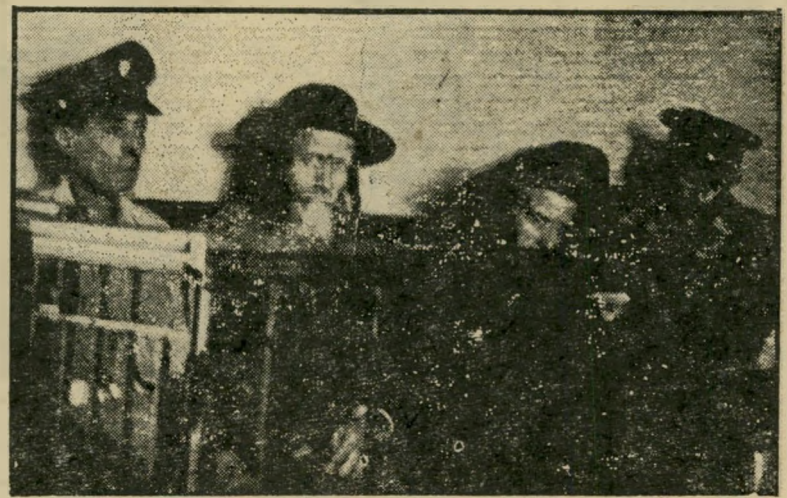
תמר אחר במדינה, וניתן להשיג עבורם בשוק מחיר נהדר. אותו הכלל חל גם על העבניות שלנו, התופסות השנה שטח נכבד של שלושים דונם, והמשיגות בשוק בעונה המתה מחיר של לירה או לירה וחצי הקילו. גם התרנגולות יוכלו לפרנס את עצמן בכבוד, אם יוצר באילת שוק סמוך. והערד שלנו אינו זקוק לכל מזון נוסף, פרט לצמחי המלחה שהוא מוצא בשפע בקרבת נחל הערבה.

האם חושבים צבי לון וחבריו להשתקע במקום בקביעות? השבוע, כאשר חגגה עין-רדיאן את ראשית שנתה הרביעית, לא היתה לו תשובה ברורה על כך. "אני חושב לנסוע בשנה הבאה להודו — אמר מהרהר — הפילוסופיה הודית נראית לי כל כך מעניינת".

חוזרים

מישלוח רבי-ערך

השבוע ירד ממטוס, בעל ארבעה מנועים בשדה-התעופה לוד גבר חיוור, עטוף ב-מעיל-חורף. העיתונאים והצלמים עטו עליו כמו זאבים רעבים, הפרידו בינו לבין

הרב עמרם כהני ובנו עז ספספ הנאשמים 50 ל"י ליובל ה'50

אשתו ושני בניו שחיכו לו. האיש היה שומעון אורנשטיין, שחזר ארצה אחר היותו עצור במשך 14 חודש בצ'כוסל-בקה, ביחד עם שלית מפ"ם מרדכי אורן. "לא ישבתי בבית-הסוהר", הכריז אור-נשטיין בלוד, "אלא נכלאתי במוסד לחינוך".

החינוך התחיל בסתיו 1952, כאשר ביקר אורנשטיין לרגל עסקיו בצ'כוסלובקיה. הוא נעצר באורח פתאומי והודאותו שימ-שו בידי הקומוניסטים חוליה חשובה, ש-קישרה בעיני הקומוניסטים את ישראל עם ארצות-הברית, להאשימו באירגון רשת מחתרתית נרחבת. הודאות אלו שימשו גם

בסופו של דבר היה צבי לון לאחד מראשוני החוזרים בתשובה בתנועה הקי-בוצית, והוא משמש כיום כמרצה באוני-ברסיטה הדתית בראילן.

מטע התמרים העין-רדיאני מסוגל להתקיים על מי תהום הערבה. ללא כל השקאה, בתוך המלחה: להפיק עם זאת יבול השווה לזה של תמרי עמקי הירדן הגדלים באדמה פוריה על מי-השקיה.

עשב רודוס, מספוא רב ערך לבקר, מסוגל להגיע באדמת הערבה לגובה של 2.5 מטרים, גובה שקשה להשיגו בכל איזור אחר בישראל.

למרות החום הכבד, אין התרנגור-לות המתורבתות סובלות מהתעלפויות וממחלות, כמו באיזורים חמים אחרים, וניתן לגדלו ללא צינון הלול באמצעות המסרת מים, מיצרך לא זול בערבה.

פילוסופיה הודית. צבי לון היה מלא התלהבות מסיכוייו החקלאיים של המקום. התמרים שלנו, אמר "מבשילים לפני כל

העולם הזה 890 תאריך: 4.11.54

גורם מכריע בפסקדין המוות שנגזר על רודולף סלאנסקי, מי שהיה מנהיג המיפ"ל למה הקומוניסטים בצ'כוסלובקיה, וקבוצת חבריו — ברובם יהודים. מישפט סלאנסקי היה אחד מהשיאים של הגל האנטי-ציוני שסחף את הגוש המזרחי ונסוג רק לאחר מות סטאלין.

"הודאותי לא באו מתוך כפייה", סיפר אורנשטיין לעיתונאים, "הודיתי מרצוני הטוב". אולם נראה כי רצונו הטוב לא עזר לו: הוא נידון ל-15 שנות מאסר.

בינתיים עשה משרד-החוץ הישראלי מאמצים נואשים לשחרר את אורנשטיין. האסיר עצמו שלח מיכתב אל נשיא צ'כוס-לובקיה וביקש חנינה. התשובה על הבק-שה באה רק לעבור שנה. ביום ד' שעבר הוזמן אורנשטיין אל מפקד "מוסד התי-נוך", נצטווה לקום, האזין בהתרגשות לי-ממלוח שהוקרא לו: התובע הכללי של ממשלת צ'כוסלובקיה ציווה לשחרר אותו ממאסרו, לגרשו מהמדינה. עוד באותו יום הולבש אורנשטיין בחליפה חדשה, אשר נרכשה בכסף שהוחרס ממנו. הוא נמסר לאנשי הצירות הישראלית בפראג, שנת-בקשו לחתום על קבלת אורנשטיין בשלום. הם לא היססו לעשות זאת: הוא מישלוח רבי-ערך.

אנשים

● בדרכו להצגת המחזה קובלן בסדום הפעיל כוכב-המחזה, יוסף ירין, גבהר הקומה ועבה-הקול, את המיקרופון של הי-אוטובוס שבו נסעו השחקנים ונשא נאום-תהילה למחזה ולמחברו, יגאל מוסינר-זון, שהשתתף בנסיעה. הוא סיים את דב-ריו במילים: "קובלן הוא דרך גבר" של תיאטרון הקאמרי".

● לאחר הצגת קובלן ניגש דויד בן-גוריון, שהגיע במיוחד לסדום מ-שדה-בוקר, אל צעיר שחרחר מעובדי מיפ-על האשג, חשב אותו לעולה מצפון-אפ-רקיה ושאל לדעתו על המחזה. בן-גוריון קיבל תשובת בוק: "איני יודע, אני יליד הארץ".

● גיטה להתפאר לפני בגוריון במב-טאו העברי המצויין נחמיה כהן, כסוף-השיער, איש המגנטי המאוחדת, שנולד בירושלים, היגר בילדותו לארצות-הברית, אולם בי. ג'א. משך ככהפיו ואמר: "אין בזה כל פלא. כאן בסדום יש אנשים רבים, שיוודעים לדבר עברית".

● הפתיע את עיתונאי-החוץ יושבראש חברת-השילומים הלל דן, שהופיע לפניהם בתלבושתו הרגילה: חולצה כחול-הפרומה, נעליים פשוטות ומכנסיה-אקי. כאשר נש-אל דן מדוע הוא מנהל את החברה לפי-ראות-עיניו, בניגוד לחוות דעתם של מומ-רים חים ולתוכניות המעובדות על-ידי גורמים צדדיים, השיב בחיוך: "כאשר פורצת מחלוקת בין מומחים בעלי שם אפשר לע-שות רק דבר אחד: להביא לאימוחזה ש-יכריע ביניהם".

● נתקף תדהמה משה בוז'ראנו, יושב-ראש ועדת-הירידים הישראלית, כאשר קרא בגרזולם פוטס דברי-ביקורת הריפס, שמתח ח"כ עזרא איכילוב על הביתן הישראלי בתערוכת-המזון בלונדון, סיבת-התדהמה: ישראל לא השתתפה בתערו-כה, לא הקימה בה כל ביתן.

● דרך גבר, 99 של מוסינזון שעורך סערה חברתית פוליטית בראשית שנות החמישים.